

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Διάρκεια εξέτασης: Δύο ώρες και τριάντα λεπτά (2:30)

ΜΕΡΟΣ Α΄ (Μονάδες 20)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις. Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Κάθε στοιχείο της στήλης Α΄ αντιστοιχεί με ένα στοιχείο της στήλης Β΄. Να γράψετε στα φύλλα εξέτασής σας τους αριθμούς της στήλης Α΄ και δίπλα από τον καθένα το γράμμα της στήλης Β΄ που αντιστοιχεί στη σωστή απάντηση.

Προσοχή: Στη στήλη Β΄ περισεύουν δύο (2) στοιχεία.

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
1. Εφιάλτης	α. Στωική Σχολή
2. Ευέλθων	β. Ειρήνη του Ανταλκίδα
3. Φειδίας	γ. Αρχηγός δημοκρατικής παράταξης
4. Ζήνων ο Κιτιεύς	δ. Αντιμακεδονικό μέτωπο
5. Δημοσθένης	ε. Χρυσελεφάντινο άγαλμα του Διός
	στ. Πρώτη κοπή νομισμάτων
	ζ. Βασιλιάς Σαλαμίνας

(5 x 2 μον. = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση.

- α. Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος εξιστορείται από τον Θουκυδίδη και τον Ξενοφώντα.
- β. Οι Φοίνικες εγκαταστάθηκαν μόνιμα στην πόλη του Ιδαλίου τον 9ο αι. π.Χ.
- γ. Τα αγάλματα κούροι και κόρες κατασκευάστηκαν κατά τη Γεωμετρική Εποχή.

- δ. Τα ερυθροσιλβωτά αγγεία ανήκουν στην τέχνη της Πρώιμης και Μέσης Εποχής του Χαλκού στην Κύπρο.
- ε. Το αριστοκρατικό πολίτευμα ονομάζεται και τιμοκρατικό.
- στ. Η Δωδεκάδελτος ήταν συλλογή νόμων στη Ρώμη.
- ζ. Σκοπός της Συμμαχίας της Δήλου υπήρξε η επίθεση κατά των Σπαρτιατών.
- η. Η Αχαϊκή Συμπολιτεία εξελίχθηκε κατά την αρχαϊκή εποχή.
- θ. Ένας από τους στόχους του Ευαγόρα Α΄ υπήρξε η εκδίωξη των Περσών από την Σαλαμίνα.
- ι. Αφορμή της επανάστασης του Ονήσιλου υπήρξε η Ιωνική Επανάσταση.

(10 x 1 μον. = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Β΄ (Μονάδες 45)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω:

α. Θολωτοί τάφοι

(χρονική τοποθέτηση, περιγραφή, σπουδαιότερο μνημείο)

(5 μονάδες)

β. Πανσπερμία

(χρονική τοποθέτηση, ορισμός, περιγραφή)

(5 μονάδες)

γ. Res publica

(ορισμός, δύο [2] χαρακτηριστικά λειτουργίας)

(5 μονάδες)

B2. «Τα κυπριακά βασίλεια που είχαν εγκαθιδρυθεί από το τέλος της Ύστερης Εποχής του Χαλκού διατηρήθηκαν έως την Πτολεμαϊοκρατία».

Σε κείμενο έκτασης 100-150 λέξεων, να παρουσιάσετε τις συνθήκες ίδρυσης των κυπριακών βασιλείων, τη σημασία διαμόρφωσής τους, τα σημαντικότερα από αυτά, καθώς και τις συνθήκες κατάργησής τους.

(15 μονάδες)

B3. «Στην αρχαϊκή περίοδο, στο πλαίσιο των οργανωμένων πόλεων-κρατών, πραγματοποιήθηκε η ίδρυση νέων αποικιών, ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός».

Σε κείμενο έκτασης 100-150 λέξεων, να αναλύσετε τρία (3) αίτια του Β΄ Ελληνικού Αποικισμού και να τα αξιολογήσετε. Στη συνέχεια, να αναπτύξετε τρεις (3) συνέπειες που προκύπτουν από τον Β΄ Ελληνικό Αποικισμό.

(15 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ Γ΄ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις τρεις (3) ερωτήσεις.

Γ1. Αρχικά η είσοδος στο θέατρο ήταν δωρεάν από τη στιγμή όμως που η μεγάλη προσέλευση ανθρώπων δημιουργούσε συνωστισμό και αταξία, ορίστηκε εισιτήριο. Επειδή όμως έτσι οι πιο φτωχοί δεν μπορούσαν να πληρώσουν, στερούνταν αυτή την απαραίτητη σε κάθε Αθηναίο ευχαρίστηση. Έτσι, ο Περικλής έφερε προς ψήφιση το νόμο και τα λεγόμενα θεωρικά χρήματα, ένα νόμο δηλαδή βάσει του οποίου το δημόσιο πλήρωνε σε κάθε πολίτη το εισιτήριό του. Τα χρήματα αυτά τα έπαιρναν οι εργολάβοι στους οποίους είχε ανατεθεί η συντήρηση των θεάτρων, αλλά λίγο μετά αυτή η χορηγία από το δημόσιο ταμείο δεν περιορίστηκε μόνο στα θέατρα, επεκτάθηκε και σε άλλες δημόσιες γιορτές, με συνέπεια στο τέλος να χορηγούνται χρήματα στους φτωχούς για να συμμετέχουν σε όλες τις γιορτές και τους προσφερόταν έτσι ο τρόπος να ζουν ευτυχισμένα.

Κ. Παπαρρηγόπουλος, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τόμος 4, σ. 70-71

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω παράθεμα και αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Ο Περικλής προσπάθησε να ενισχύσει το δημοκρατικό πολίτευμα της Αθήνας λαμβάνοντας μέτρα υπέρ των φτωχότερων κοινωνικών στρωμάτων. Σε ποιο μέτρο αναφέρεται το πιο πάνω κείμενο; Να εξηγήσετε πώς ενισχυόταν το δημοκρατικό πολίτευμα με την εφαρμογή του μέτρου αυτού.

(5 μονάδες)

β. Να καταγράψετε ακόμα δύο (2) μέτρα ενίσχυσης του δημοκρατικού πολιτεύματος και να αναφέρετε αν στις μέρες μας εφαρμόζονται αντίστοιχα μέτρα, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

(5 μονάδες)

Γ2. Αφού παρατηρήσετε προσεκτικά τους πιο κάτω τάφους και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις:

α. Να γράψετε δύο (2) ταφικά έθιμα της Νεολιθικής Εποχής και δύο (2) ταφικά έθιμα της Κυπροαρχαϊκής Εποχής.

(8 μονάδες)

β. Να αναφέρετε μία (1) ομοιότητα και μία (1) διαφορά που διαπιστώνετε από την σύγκριση των ταφικών εθίμων των δύο αυτών εποχών.

(4 μονάδες)

Τάφος στη Χοιροκοιτία

Τάφος στην Ταμασό

Γ3. Ο Αλέξανδρος άρχισε να καυχιέται για τις νίκες του, εγκατέλειψε την εγκράτεια και την ολιγάρκεια, που του είχε διδάξει ο δάσκαλός του, και άρχισε από εδώ και πέρα να μιμείται την περσική πολυτέλεια. Πρώτα, εγκατέστησε στο παλάτι τους ασιάτες ραβδούχους, έπειτα διάλεξε σαν υπασπιστές τους πιο επιφανείς από τους άλλους, ανάμεσα στους οποίους ήταν και ο αδελφός του Δαρείου ο Οξάθρης. Στη συνέχεια φόρεσε το περσικό διάδημα και τον κάτασπρο χιτώνα εκτός από τις περισκελίδες και το χειριδωτό περσικό μανδύα, και στους συντρόφους του χάρισε πορφυρές στολές. [...] Όλα αυτά δυσανεστούσαν τους φίλους των αρχαίων μακεδονικών ηθών και της απλότητας, αλλά θέλοντας και μη αναγκάζονταν να συγχωρούν τη διαγωγή αυτή του Αλέξανδρου, γιατί πίστευαν ότι κατά βάθος είχε παραμείνει ίδιος στην ανδρεία και στην υπομονή στους κόπους.

Κουίντος Κούρτιος Ρούφος, *Η Ιστορία του Μεγάλου Αλεξάνδρου*, VI.1-3
(μτφρ. Χ. Μίκογλου), Αθήνα 1993, 271-2

Αφού μελετήσετε προσεκτικά το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Πώς περιγράφεται από τον Ρωμαίο πεζογράφο η συμπεριφορά του Αλέξανδρου στο θρόνο της αυτοκρατορίας του και πού στοχεύει, κατά τη γνώμη σας, η συγκεκριμένη περιγραφή του Ρούφου;

(4 μονάδες)

β. Να αναφέρετε τα τρία (3) σπουδαιότερα στοιχεία του έργου του Μ. Αλεξάνδρου που τον καθιστούν σημαντική ιστορική προσωπικότητα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

(9 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

Αντιστοίχιση ερωτήσεων με τους Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας

Μέρος Α΄

A1.

Ενότητα: Η διαμόρφωση του πολιτεύματος της Αθήνας και η ακμή της αθηναϊκής δημοκρατίας

Δ.Ε. 1: Να εντοπίζουν τις βασικές πολιτικές παρατάξεις της Αθήνας, τους κυριότερους εκπροσώπους τους και την πολιτική τους.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Κλασικής και της Κυπροκλασικής Εποχής

Δ.Ε. 4: Να προσδιορίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του πολιτεύματος, της τέχνης, της θρησκείας και των γραμμάτων κατά την Κυπροκλασική εποχή.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Κλασικής και της Κυπροκλασικής Εποχής

Δ.Ε. 3: Να αναφέρουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κλασικής τέχνης στους τομείς της αρχιτεκτονικής, της γλυπτικής και της ζωγραφικής.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Ελληνιστικής Εποχής στην Ελλάδα και την Κύπρο

Δ.Ε. 4: Να προσδιορίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά του πολιτισμού της Ελληνιστικής Εποχής στην Κύπρο

Ενότητα: Η άνοδος της Μακεδονίας. Ο Μ. Αλέξανδρος. Η Κύπρος και ο Μ. Αλέξανδρος

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τη συμβολή του Φιλίππου Β΄ στην ανάπτυξη του κράτους της Μακεδονίας και ενοποίησης των Ελλήνων

A2.

Ενότητα: Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος

Δ.Ε. 1: Να αναλύουν τα αίτια του Πελοποννησιακού Πολέμου και να αναφέρουν τις κυριότερες φάσεις του Πολέμου.

Ενότητα: Κυπρογεωμετρική Εποχή. Κυπριακά Βασίλεια και Φοίνικες

Δ.Ε. 2: Να επισημαίνουν και να αξιολογούν τη σημασία των επιδράσεων των Φοινίκων στην Κύπρο.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αρχαϊκής Εποχής. Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής – Σαλαμίνα

Δ.Ε. 1: Να περιγράφουν τα βασικά χαρακτηριστικά της αρχαϊκής τέχνης.

Ενότητα: Μυκηναϊκός Πολιτισμός. Η Εποχή του Χαλκού στην Κύπρο (2500-1050 π.Χ.)

Δ.Ε. 4: Να συγκρίνουν βασικά πολιτιστικά χαρακτηριστικά της Εποχής του Χαλκού στην Κύπρο με τα αντίστοιχα άλλων λαών της περιοχής.

Ενότητα: Η ανάδυση των ελληνικών πόλεων-κρατών και η εξέλιξη των πολιτευμάτων

Δ.Ε. 3: Να περιγράψουν συνοπτικά και να αιτιολογούν την εξέλιξη των πολιτευμάτων στην αρχαία Ελλάδα

Ενότητα: Ρωμαϊκή εξάπλωση (8^{ος} – 1^{ος} αι. π.Χ.)

Δ.Ε. 2: Να περιγράψουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής δημοκρατίας.

Ενότητα: Η Συμμαχία της Δήλου και η Αθηναϊκή Ηγεμονία

Δ.Ε. 1: Να αναφέρουν τον σκοπό, την οργάνωση και τις συνέπειες της ίδρυσης της Συμμαχίας της Δήλου στον ελληνικό χώρο και να αιτιολογούν τη μετατροπή της Συμμαχίας της Δήλου σε Αθηναϊκή Ηγεμονία.

Ενότητα: Ελληνιστική Εποχή (323-30 π.Χ.). Τα ελληνιστικά βασίλεια. Οι Συμπολιτείες

Δ.Ε. 2: Να σχολιάζουν τη σημασία της συγκρότησης των Συμπολιτειών.

Ενότητα: Κυπροκλασική Εποχή (475-325 π.Χ.): Ο Ευαγόρας Α΄

Δ.Ε. 1: Να περιγράψουν και να αξιολογούν το πολιτικό και πολιτιστικό έργο του Ευαγόρα Α΄.

Ενότητα: Κυπροαρχαϊκή Εποχή (750-475 π.Χ.): Κατακτητές της Κύπρου. Ο Ονήσιλος

Δ.Ε. 3: Να αναφέρουν και να σχολιάζουν τα αίτια και τις συνέπειες της επανάστασης του Ονήσιλου κατά των Περσών.

Μέρος Β΄

B1.

Ενότητα: Μυκηναϊκός Πολιτισμός. Η Εποχή του Χαλκού στην Κύπρο (2500-1050 π.Χ.)

Δ.Ε. 2: Να περιγράψουν τα χαρακτηριστικά του μυκηναϊκού πολιτισμού, να επισημαίνουν και να αιτιολογούν ομοιότητες και διαφορές με αντίστοιχα χαρακτηριστικά του μινωικού.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αρχαϊκής Εποχής. Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής – Σαλαμίνα

Δ.Ε. 3: Να κατανοούν την πολιτισμική αξία της νεκρόπολης της Σαλαμίνας.

Ενότητα: Ρωμαϊκή εξάπλωση (8^{ος} – 1^{ος} αι. π.Χ.)

Δ.Ε. 2: Να περιγράψουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής δημοκρατίας.

B2.

Ενότητα: Κυπρογεωμετρική Εποχή: Κυπριακά Βασίλεια και Φοίνικες

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τη σημασία της διαμόρφωσης των κυπριακών βασιλείων για την ιστορία της Κύπρου και να εντοπίζουν στον χάρτη τα σημαντικότερα.

Ενότητα: Η άνοδος της Μακεδονίας. Ο Μ. Αλέξανδρος. Η Κύπρος και ο Μ. Αλέξανδρος

Δ.Ε. 3: Να αξιολογούν τη συμβολή των Κύπριων βασιλέων στην εκστρατεία του Αλεξάνδρου και τα σχολιάζουν τα αποτελέσματά της αναφορικά με την Κύπρο.

B3.

Ενότητα: Ο Β΄ Ελληνικός Αποικισμός

Δ.Ε. 1: Να σχολιάζουν τα αίτια της αποικιακής εξάπλωσης των Ελλήνων στη Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο (Β΄ Ελληνικός Αποικισμός).

Δ.Ε. 3: Να αξιολογούν τις συνέπειες των μεταναστεύσεων στον οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό τομέα.

Μέρος Γ'

Γ1.

Ενότητα: Η διαμόρφωση του πολιτεύματος της Αθήνας και η ακμή της αθηναϊκής δημοκρατίας

Δ.Ε. 2: Να αναφέρουν τα βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής του Περικλή

Γ2.

Ενότητα: Η Εποχή του Λίθου στον ελληνικό χώρο. Η Εποχή του Λίθου και η Χαλκολιθική Εποχή στην Κύπρο

Δ.Ε. 4: Να εξηγούν τις βασικές πτυχές του τρόπου ζωής του ανθρώπου κατά την Εποχή του Λίθου.

Ενότητα: Ο πολιτισμός της Αρχαϊκής Εποχής. Ο πολιτισμός της Κυπροαρχαϊκής Εποχής – Σαλαμίνα

Δ.Ε. 3: Να κατανοούν την πολιτισμική αξία της νεκρόπολης της Σαλαμίνας.

Γ3.

Ενότητα: Η άνοδος της Μακεδονίας. Ο Μ. Αλέξανδρος. Η Κύπρος και ο Μ. Αλέξανδρος

Δ.Ε. 2: Να περιγράφουν και να αξιολογούν το στρατιωτικό, πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό έργο του Αλεξάνδρου